

EDUKACJA MUZYCZNA

XVI

Rada Naukowa 2021

prof. PhDr. Stanislav BOHADLO, CSc., Uniwersytet Hradec Kralove (Czechy)
dr hab. Robert GAWROŃSKI, prof. UJD, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie
doc. prof. Saulius GERULIS, Akademia Muzyczna w Kownie (Litwa)
doc. mgr. art. Karol MEDŇANSKÝ, PhD, Uniwersytet Preszowski w Preszowie (Słowacja)
prof. zw. Vladimir MLINARIĆ, Uniwersytet w Lublanie, Akademia Muzyczna (Słowenia)
prof. Irena PEČIŮRIENĖ, Litewska Akademia Muzyki i Teatru, Wydział Kłajpedzki (Litwa)
prof. Viktor PORTNOI, Konserwatorium im. Aleksandra Głazunowa w Pietrozawodsku (Rosja)
prof. dr hab. Remigiusz POŚPIECH, Uniwersytet Wrocławski
dr hab. Maciej ZAGÓRSKI, prof. UJD, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie

Lista Recenzentów 2021

prof. ThDr. Rastislav ADAMKO, Uniwersytet Katolicki w Ružomberku, (Słowacja)
dr hab. Marcin DYLLA, Westfalski Uniwersytet Wilhelma w Münster, Akademia Muzyczna
w Münster
prof. dr hab. Magdalena DZIADEK, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
prof. Bogdan DOWLASZ Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów
w Łodzi (emerytowany)
prof. dr hab. Czesław GRAJEWSKI, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie
prof. dr hab. Marcin Tadeusz ŁUKASZEWSKI, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
w Warszawie
prof. Andrzej MOKRY, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg (Niemcy)
prof. dr hab. Cezary SANECKI, Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi
prof. dr hab. Tomasz SPALIŃSKI, Uniwersytet Śląski w Katowicach
prof. dr hab. Władysław SZYMAŃSKI, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach
dr hab. Andrzej DZIADEK, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
dr hab. Monika KARWASZEWSKA, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
dr hab. Kazimierz MACIĄG, Uniwersytet Rzeszowski
dr hab. Libor MARTINEK, Śląski Uniwersytet w Opawie (Czechy)
dr hab. Lydia MELNYK, Narodowa Akademia Muzyczna im. M. Łysenki we Lwowie (Ukraina)
dr hab. Aneta ROGALSKA-MARASIŃSKA, Uniwersytet Łódzki
dr hab. Krzysztof ROTTERMUND, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Wydział
Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu
dr hab. Katarzyna SUSKA-ZAGÓRSKA, Akademia Muzyczna w Krakowie
dr hab. Natalia SYROTYNSKA, Narodowa Akademia Muzyczna im. M. Łysenki we Lwowie (Ukraina)
dr hab. Magdalena SZYNDLER, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Nadesłane do redakcji artykuły są oceniane anonimowo przez dwóch Recenzentów

UNIwersytet HUMANISTYCZNO-PRZYRODNICZY IM. JANA DŁUGOSZA
W CZĘSTOCHOWIE

EDUKACJA MUZYCZNA

XVI

Częstochowa 2021

Zespół redakcyjny

Marta POPOWSKA (redaktor naczelna)

Luba KYYANOVSKA (redaktor); Artur ŻYWIOŁEK (redaktor); Adam REGIEWICZ (redaktor);
Paulina UCIEKLAK-JEŻ (redaktor statystyczny); Andrzej MISZCZAK (redaktor językowy – j. polski);

Patrycja CZARNECKA-JASKÓŁA (redaktor językowy – j. angielski);

Artur WAGNER (redaktor językowy – j. angielski); Marek KUDRA (sekretarz redakcji)

Redaktor naczelna wydawnictwa

Paulina PIASECKA-FLORCZYK

Korekta

Andrzej MISZCZAK (język polski); Patrycja CZARNECKA-JASKÓŁA (język angielski);

Bartłomiej SANECKI (język angielski); Artur WAGNER (język angielski)

Redaktor techniczny

Piotr GOSPODAREK

Projekt okładki

Sławomir SADOWSKI

Na okładce wykorzystano fragment rękopisu Edwarda Bogusławskiego

Sekwencje na sopran i zespół kameralny (2003)

ROCZNIK ZAŁOŻONY PRZEZ MARTĘ POPOWSKĄ W ROKU 2005

PISMO RECENZOWANE INDEKSOWANE W BAZACH:

Bazhum, CEJSH, Central and Eastern European Online Library, DOAJ, EBSCO, ERIH Plus,
Index Copernicus, InfoBase Index, Most Wiedzy, Polska Bibliografia Naukowa

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

Czasopismo dostępne również online

Strona internetowa czasopisma: www.edukacjamuzyczna.ujd.edu.pl

e-mail: redakcja.em@ujd.edu.pl

© Copyright by Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy

im. Jana Długosza w Częstochowie oraz autorzy, pewne prawa zastrzeżone. Licencja Creative
Commons – Uznanie autorstwa (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>)

Częstochowa 2021

ISSN 2545–3068

eISSN 2719-4922

Wydawnictwo Naukowe

Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego

im. Jana Długosza w Częstochowie

42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8

tel. (34) 378-43-28, faks (34) 378-43-19

www.ujd.edu.pl e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Wstęp	7
Introduction	9
Monika KARWASZEWSKA	
Teksty <i>Psałterza Dawidowego</i> w kompozycji intermedialnej Krzysztofa Knittla	11
Texts of the <i>Psalter of King David</i> in an Intermedial Composition by Krzysztof Knittel (Abstract)	28
Monika KARWASZEWSKA	
Texts of the <i>Psalter of King David</i> in an Intermedial Composition by Krzysztof Knittel	29
Teksty <i>Psałterza Dawidowego</i> w kompozycji intermedialnej Krzysztofa Knittla (Streszczenie)	46
Wojciech GURGUL	
Gitara w twórczości Edwarda Bogusławskiego	47
Guitar in the works of Edward Bogusławski (Abstract)	62
Wojciech GURGUL	
Guitar in the works of Edward Bogusławski	63
Gitara w twórczości Edwarda Bogusławskiego (Streszczenie)	78
Aleksandra POPIOŁEK-WALICKI	
Przegląd repertuaru na duet gitarowo-fortepianowy w ujęciu historycznym od XVIII do XXI wieku	79
Review of repertoire for guitar and piano duo from the 18th to the 21st century in historical perspective (Abstract)	98
Aleksandra POPIOŁEK-WALICKI	
Review of repertoire for guitar and piano duo from the 18th to the 21st century in historical perspective	99
Przegląd repertuaru na duet gitarowo-fortepianowy w ujęciu historycznym od XVIII do XXI wieku (Streszczenie)	118

Вероніка ЗІНЧЕНКО [Veronika ZINCHENKO]

Typologia współczesnego baletu ukraińskiego – aspekt muzykologiczny	121
The Typology of Contemporary Ukrainian Ballet: A Musicological Perspective (Abstract)	133

Вероніка ЗІНЧЕНКО [Veronika ZINCHENKO]

The Typology of Contemporary Ukrainian Ballet: A Musicological Perspective	135
Typologia współczesnego baletu ukraińskiego – aspekt muzykologiczny (Streszczenie)	147

Наталія СИДІР [Nataliia SYDIR]

Ballade for Piano and Orchestra in the First Half of the 20 th Century: Stylistic and Form-building elements	149
Gatunek ballady na fortepian z orkiestrą pierwszej połowy XX wieku – aspekty stylistyczne i formotwórcze (Streszczenie)	160

Wstęp

W szesnastym numerze rocznika „Edukacja Muzyczna” publikujemy pięć artykułów. Cztery pierwsze, zgodnie z przyjętym wcześniej założeniem, przedstawiamy w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Tekst ostatni natomiast tylko w języku angielskim, w którym artykuł ten został zgłoszony. Redakcja uznała, że tłumaczenie tej pracy na język polski nie jest konieczne, ponieważ nie wpłynie to znacząco na zakres jej dostępności.

Zeszyt otwiera tekst autorstwa **Moniki Karwaszewskiej** pt. *Teksty Psalterza Dawidowego w kompozycji intermedialnej Krzysztofa Knittla* – współczesnego polskiego kompozytora, pedagoga i improwizatora, profesora sztuk muzycznych i współzałożyciela Grupy Kompozytorskiej KEW. Autorka omawia cykl pieśni *Z głębokości wołam do Ciebie, Panie...*, który, jak nietrudno odgadnąć, powstał do tekstu Psalmu 130 *Psalterza Dawidowego*. Jest to pierwsza religijna kompozycja Knittla, a utwór, zdaniem autora, miał „wyrazić prawdę i siłę wiary”. Dzieło to zostało przeznaczone na chór i media elektroniczne. Głównym celem niniejszej pracy jest próba oceny, w jakim stopniu tekst psalmu wpłynął na konstrukcję i estetykę tego intermedialnego dzieła.

Kolejne dwa artykuły wiążą się częściowo z analizą stylo-krytyczną i wykonawczą utworów z udziałem gitary klasycznej jako instrumentu solowego. Pierwszy z tekstów, *Gitara w twórczości Edwarda Bogusławskiego*, napisany przez **Wojciecha Gurgula**, jest poświęcony dziełom śląskiego kompozytora, żyjącego i tworzącego w XX wieku. W dorobku E. Bogusławskiego utwory z udziałem gitary klasycznej to zaledwie trzy kompozycje przeznaczone na różne obsady wykonawcze, o czym informują ich tytuły: *Concerto per chitarra e orchestra*, *Trio per flauto, oboe e chitarra* i *Musica per chitarra solo*. Dwa ostatnie dzieła do tychczas nie zostały całościowo omówione w literaturze muzykologicznej, były jedynie wzmiankowane. Praca W. Gurgula przybliży wszystkie te kompozycje. Autor podejmuje w niej również próbę oceny twórczości gitarowej Bogusławskiego w kontekście polskiego współczesnego dorobku kompozytorskiego na ten instrument. Praca na temat twórczości E. Bogusławskiego nie jest pierwszą publikowaną na łamach naszego rocznika. Wcześniej ukazała się seria artykułów autorstwa Anny Stachury-Bogusławskiej: *Requiem Edwarda Bogusławskiego – tradycja i nowoczesność* (2005, nr 1), *Poszukiwanie własnego języka muzycznego. Dzieła wczesne Edwarda Bogusławskiego* (2009, nr 4), *Aleatoryzm i forma otwarta w twórczości Edwarda Bogusławskiego* (2011, nr 6), *Oblicza formy kon-*

certującą w twórczości Edwarda Bogusławskiego w latach 1968–1980 (2012), *Kompozycje na akordeon w twórczości Edwarda Bogusławskiego* (2013, nr 8).

Z kolei **Aleksandra Popiołek-Walicki** w artykule pt. *Przegląd repertuaru na duet gitarowo-fortepianowy w ujęciu historycznym od XVIII do XXI wieku* omawia literaturę muzyczną, która dedykowana jest tej niezwykle rzadkiej i przez to nietypowej fakturze wykonawczej. Autorka przeprowadziła szeroką kwerendę biblioteczną w celu poznania literatury przedmiotu oraz wykorzystała w swojej pracy wiele danych, które uzyskała podczas wywiadów z kompozytorami. Jako praktykująca instrumentalistka w duecie gitarowo-fortepianowym *Walicki-Popiołek Duo*, omawia ten repertuar przede wszystkim z perspektywy praktyka-wykonawcy, koncentrując się na aspektach wykonawczych.

Вероніка Зінченко [Veronika Zinchenko] w pracy pt. *Typologia współczesnego baletu ukraińskiego – aspekt muzykologiczny* przedstawia autorską typologię współczesnego baletu. Proponowana przez nią klasyfikacja częściowo opiera się na już istniejących typologiach baletu jako gatunku tanecznego, do których autorka włącza nowe kryteria podziału dotyczące *stricte* muzycznych aspektów spektakli baletowych. Przedstawiona klasyfikacja obejmuje dzieła baletowe kompozytorów ukraińskich z lat 1980–2020.

Autorką tekstu zamykającego niniejszy zeszyt jest **Наталія Сидір** [Nataliia Sydir], która przedstawia napisaną w języku angielskim pracę pt. *Ballade for Piano and Orchestra in the First Half of the 20th Century: Stylistic and Form-building elements*. Artykuł ma charakter przyczynkowski, a autorka koncentruje się na analizie porównawczej twórczych rozwiązań zastosowanych w gatunku ballady na fortepian z orkiestrą. Analizuje utwory kompozytorów różnych krajów, którzy tworzyli w pierwszej połowie XX wieku – takich jak: L. Różycki, G. Tailleferre, B. Britten, N. Medtner i I. Shamo. Przedstawia genezę tych utworów o romantycznym pierwowzorze, dokonuje przeglądu odmian gatunkowych oraz rozważa zasady budowy formalnej, określa także priorytety stylistyczne tego gatunku.

Marta Popowska – redaktor zeszytu

Introduction

The sixteenth issue of "Edukacja Muzyczna" ("Musical Education") features five articles. The first four are presented in two language versions – Polish and English. The final text, however, is presented only in English due to the article being submitted in that language. The editors chose not to translate this work into Polish as, in their opinion, it would not have a significant influence on its accessibility.

The issue begins with an article by **Monika Karwaszewska** *Texts of the Psalter of King David in an Intermedial Composition by Krzysztof Knittel* – a contemporary Polish composer, teacher and improviser, as well as a professor of music and co-founder of the KEW Composers Group. The author discusses the song cycle *Out of the Depths I Cry to You, O Lord...*, which, needless to say, was written based on Psalm 130 of *David's Psalter*. It is Knittel's first religious work and, according to the author, it was meant to "express the truth and power of faith". The work was scored for choir and electronic media. The main purpose of this paper is to try to assess the extent to which the text of the psalm influenced the structure and aesthetics of this intermedial work.

The two subsequent articles are partly related to the stylistic, critical and performance analysis of works featuring classical guitar as a solo instrument. The first of the two, *Guitar in the works of Edward Bogusławski*, authored by **Wojciech Gurgul**, focuses on the works by the Silesian composer, who lived and worked in the 20th century. Among E. Bogusławski's works, there are only three pieces, for various casts, which make use of the classical guitar – a fact indicated by their titles: *Concerto per chitarra e orchestra*, *Trio per flauto, oboe e chitarra* and *Musica per chitarra solo*. The last two works are yet to be discussed in detail in the musicological literature – up until now they were only mentioned. W. Gurgul's work brings all these pieces closer together. The author also attempts to assess Bogusławski's guitar works within the context of contemporary Polish classical guitar music. This paper is not the first work concerning E. Bogusławski's work to be published in our annual. Previously, a series of articles in Polish by Anna Stachura-Bogusławska was published: *Requiem Edwarda Bogusławskiego – tradycja i nowoczesność* (*Requiem by Edward Bogusławski – Tradition and Modernity*), 2005, no. 1; *Poszukiwanie własnego języka muzycznego. Dzieła wczesne Edwarda Bogusławskiego* (*Searching for One's Musical Language. Early Works by Edward Bogusławski*), 2009, no. 4; *Aleatoryzm i forma otwarta w twór-*

czości Edwarda Bogusławskiego (Aleatorism and open form in Edward Bogusławski's music), 2011, no. 6; *Oblicza formy koncertującej w twórczości Edwarda Bogusławskiego w latach 1968–1980 (Orchestra works with solo and concert instruments of Edward Bogusławski created between 1968–1980)*, 2012, no. 7; *Kompozycje na akordeon w twórczości Edwarda Bogusławskiego (Accordion Solo Compositions in the Works of Edward Bogusławski)*, 2013, no. 8.

In turn, **Aleksandra Popiołek-Walicki** in her article *Review of repertoire for guitar and piano duo from the 18th to the 21st century in historical perspective* discusses the musical literature which focuses on this incredibly rare and therefore unusual performance texture. The author conducted an extensive library research in order to explore the literature concerning the subject matter and used much of the data obtained from interviews with composers. As a practising musician in the guitar and piano duo *Walicki-Popiołek Duo*, she discusses the mentioned repertoire primarily from a practitioner's and performer's standpoint focusing mainly on the aspects of performance.

Вероніка Зінченко [Veronika Zinchenko] in her work *The Typology of Contemporary Ukrainian Ballet: A Musicological Perspective* presents an original typology of contemporary ballet. The proposed typology is based on already existing typologies of ballet as a dance genre supplemented by new criteria which take into account only the musical aspects of ballet performances. The presented typology considers ballet works by Ukrainian composers from the period 1980–2020.

The author of the closing text of this issue is **Наталія Сидір** [Nataliia Sydir], who prepared a paper, written in English, entitled *Ballade for Piano and Orchestra in the First Half of the 20th Century: Stylistic and Form-Building Elements*. In her contribution, the author focuses on a comparative analysis of creative solutions used in the ballade for piano and orchestra genre, and analyses works by composers from various countries active in the first half of the 20th century, such as L. Różycki, G. Tailleferre, B. Britten, N. Medtner and I. Shamo. She also presents the origin of the works in question while highlighting their Romantic prototype, gives an overview of genre varieties, discusses their form-building principles, and identifies the fundamental stylistic features of the genre.

Marta Popowska – Editor